

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Teze bakalářská práce

Hospodářské cykly a jejich průběh

David Štejfa

© 2015 ČZU v Praze

Souhrn: bakalářská práce se zabývá vývojem a popisem hospodářských cyklů. V teoretické části je definována historie a jednotlivé ekonomické teorie, které se vývojem hospodářských cyklů zabývaly. Dále je v teoretické části věnována pozornost fázím, kterými hospodářské cykly prochází, délce trvání, příčinám a důsledkům hospodářských cyklů. Teoretická část práce je zakončena výběrem hlavních makroekonomických ukazatelů, které jsou s daným tématem úzce spojeny. V praktické části je analyzován vývoj HDP v České republice a v Německu. Vývoj HDP v České republice je rozdělen do jednotlivých kapitol podle toho, jak se dařilo české ekonomice, tedy jakou fází hospodářského cyklu zrovna ekonomika procházela. Součástí práce je také korelační analýza, pomocí které bylo zjištěno, jak velká je závislost mezi českou a německou ekonomikou na základě zadaných parametrů. Závěr práce je zaměřen na shrnutí výsledků dosažených v analytické části. Zdrojem podkladových dat byly materiály z Českého statistického úřadu, Ministerstva financí, Eurostatu a odborné literatury.

Klíčová slova: hospodářský cyklus, fáze cyklu, ekonomická krize, růst ekonomiky, pokles ekonomiky, HDP, nezaměstnanost.

Cíl: hlavním cílem bakalářské práce je zjistit informace o hospodářských cyklech. Jak hospodářské cykly vznikají, jaký mají průběh a co jim předchází. Dílčím cílem práce je pak definovat jednotlivé fáze hospodářských cyklů, zjistit jaký mají vliv na ekonomiku a jestli lze předvídat další vývoj v příštích obdobích.

Metodika: metodický postup, který bude využit v této práci sestává z několika následných kroků. Prvním krokem je vymezení zkoumané problematiky v širším teoretickém rámci. Druhým krokem je pak prostudování odborné literatury a rešerše literatury. Třetím krokem je pak shrnutí teoretických poznatků týkající se hospodářských cyklů, které je realizováno v teoreticko-metodologické části práce. Čtvrtým krokem je pak získání statistických dat pro analytickou část a jejich prostudování. Pátým krokem je pak shrnutí a interpretace zjištěných dat, které bude realizováno v analytické části práce. Šestým krokem je zobecnění a formulace závěrů. V této práci bude využita především metoda obsahové analýzy a metoda korelační analýzy závislosti.

Pokud má být výše uvedený metodický postup aplikován na případ této konkrétní studie, lze uvést, že pro účely vlastního zpracování bude použita jedna z technik technika studia odborné literatury, příp. dokumentů přístupných informací. Pro zpracování vývoje

makroekonomických ukazatelů pak budou použita data Českého statistického úřadu a Spolkového statistického úřadu a dále z databáze Eurostat (statistické ročenky, časové řady makroekonomických ukazatelů, definice a popis zjišťování těchto ukazatelů, atd.). Celá práce pak vychází z metodického postupu, který plynule přechází od seznámení se s tématem, k popsání významu a výmluvnosti jednotlivých ukazatelů, sledování časové řady vývoje těchto ukazatelů a interpretace jejich vzájemné závislosti a jejich vývoje. Praktická část využije rovněž metodu korelační analýzy.

Výsledky a diskuse V praktické části této práce byl zkoumán hospodářský cyklus ČR a Německa a následně byla zjišťována závislost mezi hospodářským cyklem obou zemí. Hospodářský cyklus byl přitom zkoumán především na základě hlavního makroekonomického ukazatele, kterým je HDP, dílčím způsobem byl výzkum doplněn i o další ukazatele (např. inflaci, dovoz a vývoz apod.) HDP bylo zkoumáno především reálné, nicméně s ohledem na to, že se jedná o údaj, který je do značné míry nepřesný (nezohledňuje např. inflaci a další jevy), byly výsledky průběžně srovnávány i s HDP ve stálých cenách. Obecně lze v této souvislosti dovodit, že výkyvy HDP ve stálých cenách jsou výrazně menší než výkyvy reálného HDP, což potvrzují zejména grafy č. 1 a 2.

Pokud se týká České republiky, bylo zjištěno, že od roku 1993 prošla Česká republika celkem třemi obdobími, kdy v rámci recese došlo k poklesu HDP (v letech 1997-1998, 2009, 2012,2013). Vedle toho ČR prošla rovněž několika vrcholy hospodářského cyklu (v letech 1995, 2000, 2006-2007). HDP ve stálých cenách tento vývoj víceméně kopíroval, nicméně výkyvy byly méně výrazné, jediným zásadním výkyvem, který je hodně výrazný byl z hlediska HDP ve stálých cenách rok 2009, ostatní výkyvy nebyly tak zásadní (byť určitý pokles je patrný např. v roce 1997 i 2002 apod.) Mezitím pak samozřejmě následovala období oživení a poklesu ekonomiky. Bylo rovněž zjištěno, že vývoj ekonomiky není samostatným jevem, ale leckdy je velmi výrazně spojen zejména s vývojem politickým. Například v roce 1993 přes značné investice do ČR rostl HDP pouze minimálně, neboť ČR byla výrazně zatížena rozpadem Československa, který s sebou nesl celou řadu nákladů a ekonomických omezení (např. určité obavy investorů z důvodu nejistoty apod.). Vedle toho byla zkoumána rovněž závislost na zahraničním vývoji. Zde je zřejmé, že ČR do určité míry ekonomicky pomohl např. vstup do OECD stejně jako vstup do EU. Naopak negativní vliv měla pochopitelně celosvětová krize, která se v ČR naplno projevila v roce 2009.

Vedle toho byl zkoumán vývoj ekonomiky v Německu. Německo bylo na počátku 90. let podobně jako ČR byla zatížena rozpadem Československa, zatíženo sjednocením Německa. To vedlo k tomu, že ačkoli Německo patřilo ještě v 80. letech k hospodářsky nejvyspělejším zemím v EU, růst HDP v 90. letech byl spíše mírný. Rovněž na Německo měla v roce 2009 vliv celosvětová krize a stejně jako ČR prošlo Německo několika recesemi a několika oživeními ekonomiky.

Byla rovněž zkoumána závislost mezi českou a německou ekonomikou. Tato závislost byla zkoumána statistickou metodou, kterou je korelační analýza. Výsledkem korelační analýzy bylo jednak zjištění, že ČR je na německém ekonomickém vývoji skutečně do značné míry závislá, ale dále také zjištění, že tato závislost se prohloubila po vstupu ČR do EU.

O důvodech této závislosti nebylo v této práci příliš pojednáno, nicméně se domnívám, že lze zmínit zejména vzájemný obchod mezi oběma státy, pohyb pracovních sil mezi oběma státy, tradiční obchodní a smluvní vztahy mezi oběma zeměmi, které vedou k tomu, že lze identifikovat propojení mezi oběma ekonomikami. Je rovněž nesporným faktem, že geografická blízkost je rovněž faktorem, který má na vzájemný vliv obou ekonomik určitou vazbu. Každopádně lze však říci, že všechny důvody tohoto vlivu nelze shrnout na pár stránkách práce, která je věnována hospodářskému cyklu, ale bylo by možné jim věnovat další studii.

Seznam vybrané použité literatury:

BRČÁK, Josef a Bohuslav SEKERKA. *Makroekonomie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, 292 s. ISBN 978-80-7380-245-5.

CZESANÝ, Slavoj. *Hospodářský cyklus: teorie, monitorování, analýza, prognóza*. Praha: Linde, 2006, 199 s. ISBN 80-7201-576-1.

DVOŘÁČEK, Jiří. *Podnik a jeho okolí: jak přežít v konkurenčním prostředí*. Vyd. 1. V Praze: C. H. Beck, 2012, xvii, 173 s. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-224-3.

HELÍSEK, Mojmír. *Makroekonomie: základní kurs*. 2. přeprac. vyd. (dotisk). Slaný: Melandrium, 2002, x, 326 s. ISBN 80-861-7526-x.

HOLMAN, Robert. *Makroekonomie: středně pokročilý kurz*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010, xiv, 424 s. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7179-861-3.

HUERTA DE SOTO, Jesús. *Peníze, banky a hospodářské krize*. Vyd. 1. Překlad Martin Froněk. Praha: ASPI, 2009, xxxix, 865 s. ISBN 978-80-7357-411-6.

JUREČKA, Václav. *Makroekonomie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010, 332 s. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3258-9.

KADEŘÁBKOVÁ, Anna a Václav ŽĎÁREK. *Makroekonomická analýza*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2006, 293 s. Edice učebních textů. Ekonomie. ISBN 80-867-3005-0.

LISÝ, Ján. a kol. *Ekonomický rast a ekonomický cyklus*. Bratislava: Iura Edition, 2011. 386 s. ISBN 978-80-8078-405-8.

Seznam vybraných internetových zdrojů:

BRČÁK, Josef. Význam spotřeby v ekonomice a její vývoj. *AUSPICIA*. 2010, č. 6. ISSN 1214-4967. Dostupné z: <http://vsers.cz/wp-content/uploads/2012/10/Auspicia-1-2010.pdf>

ČSÚ. HDP, národní účty. *Český statistický úřad* [online]. 2014 [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/hdp_narodni_ucty

ČSÚ. Nejnovější ekonomické údaje. *Český statistický úřad* [online]. 2015 [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/aktualniinformace>

MF ČR. Makroekonomická predikce - leden 2015. *Ministerstvo financí ČR* [online]. 2015 [cit. 2015-03-12]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/prognozy/makroekonomicka-predikce/2015/makroekonomicka-predikce-leden-2015-20401>